

Fosterfamilie som seinmoderne omsorgs-arrangement

Hvordan forstår og utformer barn og voksne i vår tids fosterfamilier et felles hverdagsliv, og hvilke muligheter for relasjonsdannelse har de innenfor disse institusjonelle rammene?

Oddbjørg Skjær Ulvik

forsvarte 18. mars 2005 sin avhandling *Fosterfamilie som seinmoderne omsorgsarrangement. En kulturpsykologisk studie av fosterbarn og fosterforeldres fortellinger* for dr.psychol.-graden ved Universitetet i Oslo.

Oddbjørg Skjær Ulvik utforsker fosterforeldre og fosterbarns meningskonstruksjon i en seinmoderne kontekst, innenfor variasjonsbredden av relasjonspraksiser og familieformer som kjennetegner dagens norske samfunn. Det teoretiske perspektivet er kulturpsykologi.

Studien er basert på gjentatte intervjuer over to år med 21 fosterbarn og deres fosterforeldre i 18 norske fosterfamilier. Barnas fortellinger handler om hvordan de opplever seg selv og sitt handlingsrom som barnevernsbarn. Ideen om det individualiserte barnet og om barns rettigheter er sterkt representert i barnas fortellinger. De empiriske resultatene nyanserer hva det innebærer «å høre» barn.

Fosterforeldrene forstår sitt fosterforelderskap både innenfor en virksomhetsdiskurs (kvalifisert lønnsarbeid) og innenfor en relasjonsdiskurs (forelderskap/personlig relasjon). Tradisjonelle motsetninger som profesjonalitet/intimitet, tradisjonell/moderne og behandling/omsorg overskrides i fosterforeldrenes fortellinger. Fosterforeldreskapet inngår også i deres selvkonstruksjon: hvem de vil være som kvinner og menn i et seinmoderne samfunn. Fosterforeldreskapet framstår som en arena for kompetanseutvikling.

Deltakerne i fosterfamiliene er i stor grad overlatt til seg selv i spørsmålet om hvordan de skal utforme sine relasjoner. Disse prosessene blir analysert som relasjonsforhandlinger, der både barnet

og de voksne bidrar til resultatet. Forhandlingene skjer innenfor et omfattende omsorgssystem, der også barnas opprinnelsesfamilie, barnevernets medarbeidere, fosterforeldrenes egenfødte barn og profesjonelle hjelpere inngår som forhandlingspartnere.

Ulvik utfordrer noen av barnevernets etablerte forståelsesmåter og drøfter utviklingsmulighetene som ligger i en kulturpsykologisk tilnærming.